

TEADE

Vääramatu jõu asjaolude esinemisest

Verston OÜ (edaspidi Verston) töövõtjana on 09.03.2022 sõlminud Transpordiametiga (edaspidi Tellija) PINDAMISE TÖÖVÕTULEPINGU nr 3.2-3/22/491-1 (edaspidi Leping).

Käesoleva kirjaga teavitab Verston Tellijat vääramatu jõu asjaoludest, mis takistavad Verstonil Lepingut tähtaegselt täitmast ning suurendavad oluliselt Verstoni täitmiskulusid.

1. Vääramatu jõu asjaolud

24.02.2022 alustas Vene Föderatsioon sõjalist agressiooni Ukraina vastu (edaspidi sõda), kuhu on Vene Föderatsiooni abistavas rollis kaasatud ka Valgevene. Sõda on põhjustanud Lepingu täitmiseks vajaminevate materjalide tarnetes olulised takistused, viivitused ja hinnatõusu, mille täpne olemus, kestvus ja mõju Lepingus kokku lepitud täitmisajale ja hinnale alles selgub.

Vene Föderatsiooni, Ukraina ja Valgevene ettevõtted on olnud peamised teraskonstruksioonide tarnijad Eesti ehitusturule. Vene Föderatsiooni ja Ukraina ettevõtted on olnud olulised bituumeni tarnijad Eesti tee-ehitusturule. Valgevene ettevõtted on olnud peamised soolatarnijad Eesti tee-ehitusturule.

Sõja tõttu on eelnimetatud materjalide tootmine ja tarnimine nimetatud riikidest täielikult katkenud kas otsese sõjategevuse tõttu, sõjategevusest tingitud transporditakistuste tõttu või Vene Föderatsiooni ja Valgevene ettevõtetele kohaldatud sanktsioonide tõttu. Sellest tulenevalt on muutunud võimatuks nende materjalide import nimetatud riikidest, kust seni on neid importinud nii Verston kui ka teised Eestis tegutsevad ehitusettevõtted. Verston ja ka teised Eestis tegutsevad ehitusettevõtted on lepinguid sõlmides pakunud hinna kujundamisel arvestanud, et lepingu täitmiseks vajalikud eelnimetatud materjalid imporditakse nimetatud riikidest. Asjaolu, et sõja tõttu pole enam võimalik nendes riikides tegutsevatest ettevõtetest nimetatud materjale importida, tähendab, et Verstonil ei ole võimalik Lepingut täita Lepingus sätestatud tähtajaks ja hinnaga.

Verston on küll teinud tõsiseid pingutusi leidmaks nimetatud materjalidele tootjaid ja tarnijaid mujalt, kuid tarneahela muutmine võtab aega ja suurendab oluliselt Verstoni täitmiskulusid.

Lisaks on sõda tekitanud olulised takistused Lepingu täitmiseks vajaliku killustiku hankimisel ning oluliselt tõstnud killustiku hinda, sest killustikku on siiani Eestisse toodud peamiselt Vene Föderatsiooni lipu all registreeritud laevadega, mida enam ei ole võimalik kasutada.

Samuti on sõda põhjustanud kütusehinna väga olulise tõusu, mis muudab Lepingus kokku lepitud hinnaga võrreldes oluliselt kallimaks Lepingu täitmiseks vajalike materjalide transpordi.

2. Vääramatu jõu elemendid

VÕS § 103 lõike 2 kohaselt ei vastuta kohustatud isik oma lepingust tuleneva kohustuse rikkumise eest juhul, kui kohustuse rikkumise põhjustas vääramatu jõud. Sellisel juhul on rikkumine vabandatav. Samas seadusesättes sisalduva vääramatu jõu definitsiooni kohaselt on vääramatu jõud asjaolu, mida isik ei saanud mõjutada ja

mõistlikkuse põhimõttest lähtudes ei saanud temalt oodata, et ta lepingu sõlmimise ajal selle asjaoluga arvestaks või seda väldiks või takistava asjaolu või selle tagajärje ületaks. Viidatud definitsioonist tulenevalt on väärmatu jõu elemendid järelikult järgmised:

(a) Takistav asjaolu. Väärmatule jõule tuginemiseks on oluline see, et see asjaolu ka tegelikult takistab kohustuse kohast täitmist. Antud juhul on takistavaks asjaoluks Ukrainas toimuv sõda ja sellega kaasnevad lepingute täitmist takistavad negatiivsed mõjud. Rahvusvahelise praktika kohaselt loetakse sõda väärmatu jõu asjaoluks.

(b) Kohustatud isik ei saanud asjaolu mõjutada. Üksnes selliseid asjaolusid, mida kohustatud isik ei saanud mõjutada, on võimalik lugeda väärmatuks jõuks. See tähendab, et asjaolu olemasolu või kulgu ei saanud isik mõjutada ega ära hoida. Kui isik on ise asjaolu põhjustanud, siis ei saa seda väärmatuks jõuks lugeda. Sealjuures loetakse isiku mõjuulatuses olevaks isiku enda majandustegevusega seonduvad riskid, sealhulgas töötajate, tarnijate ja teiste äripartnerite tegevus, ning kasutatavate materjalide ja tööriistade seisukord. Tavaliselt loetakse, et loodusõnnetused ning avaliku võimu keelud ja piirangud on väljaspool kohustatud isiku mõjusfääri. Viimased ei tohi aga olla kuidagi kohustatud isiku poolt põhjustatud – väärmatuks jõuks ei saa olla isiku suhtes kohaldatud vara arestid või trahvid. Ukrainas toimuv sõda ja sellega kaasnevad mõjud on kahtlemata väljaspool ehitustöövõtja mõjuulatust.

(c) Asjaolu ei olnud ettenähtav. Seaduse kohaselt on väärmatuks jõuks üksnes sellised asjaolud, mis ei olnud lepingu sõlmimisel ettenähtavad. See tähendab, et asjaolu esinemist ei saanud kohustuse täitmise ajal mõistlikult eeldada. Üheltki ehitustöövõtjalt ei saa nõuda, et ta oleks pidanud Ukrainas sõja puhkemist ja sellega kaasnevaid negatiivseid mõjusid ette nägema või nendega olema mõistlikult arvestanud.

(d) Kohustatud isik ei saanud asjaolu vältida ega ületada. Takistav asjaolu peab olema selline, mille ilmnmisel ei saa mõistlikult eeldada, et kohustatud isik võiks seda asjaolu vältida või sellest tulenevaid tagajärgi ületada. Seda, kas kohustatud isikult võis eeldada asjaolu vältimist või ületamist, tuleb hinnata sarnastel asjaoludel heas usus tegutseva isiku järgi. Antud juhul oleme selgitanud, et Verston ega ka ükski teine ehitustöövõtja ei suuda Ukrainas toimuva sõja negatiivset mõju oma kohustuste täitmisele vältida või selle mõju poolt tekitatud tagajärgi ületada.

3. Kokkuvõtte

Lähtudes eeltoodust on antud juhul Ukrainas toimuva sõja ja sellest põhjustatud tarnevõimatuste, tarnetakistuste ja hinnakallinemiste näol tegemist väärmatu jõu asjaoludega.

Verston teeb Tellijale ettepaneku asuda läbirääkimistesse eesmärgiga leppida kokku, kuidas muuta Lepingut, et Lepingu nõuetekohane täitmine oleks muutunud olukorras võimalik.

Ootame teie kinnitust käesoleva teate kättesaamise ning valmisoleku kohta alustada läbirääkimisi esimesel võimalusel, hiljemalt 30.03.2022 e-posti aadressile: monika.kangur@verston.ee

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Andres Plaata
Ehitusjuht